

BOURDIEU DÜŞÜNCESİNDE ERİL TAHAKKÜM VE BEDEN NOSYONU**BOURDIEU IMAGINATION AND THE NOTION OF THE BODY AND THE BODY**

Merve KAPLAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı,
kaplanmerve33@gmail.com, Kahramanmaraş/Türkiye**ÖZ**

Pierre Bourdieu sosyolojisinde eril tahakküm paradoksal itaatın eşsiz bir örneğidir. Bu tahakkümü kabul etmemiz bize dayatılması ve bu duruma katlanışımızda ataerkil doxa, itaat ve tahakküm ilişkileri ile bağdaştırılan bir eril tahakküm anlayışı söz konusudur. Eril tahakküm erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakküm ilişkisi eril ve dişil bedenler aracılığıyla anlatılma yoluna gidilerek eril olanın egemen olarak konumlanmasına sebep olur. Bu şekli itibariyle de ataerkilliği doksik belirlenimle bir sembolik iktidar şeklinde, sosyal gerçeğe zemin oluşturarak kendi alanını oluşturur. Sembolik yabancılaşma da bu bağlamda eril tahakkümü anlatmak için Bourdieu'nun kullandığı bir başka kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkeklerin kadınlara ayrımcı edinimler gösterdiği hallerde kadınlar bu durumu meşrulaştırarak rıza gösterme durumlarında sembolik şiddete maruz kalmaktadırlar. Bu çalışmada, Bourdieu düşüncesinde eril tahakküm ve ona eşlik eden toplumsal cinsiyetçi söylemlerin cinsler arasındaki eril ve dişil bedenler ilişkilerinin kurulumu bağlamında beden nosyonu irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doxa, Tahakküm, İtaat, Sembolik Yabancılaşma

ABSTRACT

In Pierre Bourdieu's sociology, masculine domination is a unique example of paradoxical italics. The imposition of this domination on us is imposed on us, and in this case we have a masculine conception of domination that is associated with patriarchal doxa, obedience and domination. The male domination leads to the domination of the masculine by placing males and females in relation to the domination of the males over the females. In this way, the patriarchy forms a field of social reality as a symbolic power with its undefined determination. Symbolic alienation also emerges as another concept used by Bourdieu to describe masculine domination in this context. Where males exhibit discriminatory attitudes towards women, they are exposed to symbolic violence when they consent and legitimize this situation. In this study, Bourdieu tried to examine the notion of masculinity in the context of masculine domination and accompanying social gender discourse in relation to the masculine and feminine relations between the sexes.

Key Words: Doxa, Conquest, Obedience, Symbolic Alienation

1. GİRİŞ

Pierre Bourdieu, eril ve dişil beden nosyonunu, eril sistemin tarihi yapılarını algılamaya çalışmaktadır. Değerlendirme amacıyla toplumun bilişsel şekilleri etnografik çözümlemesi eril hâkimiyetin bilinçdışılığını içerecek şekilde, yetkin bir alan olarak kavramsallaştıran ilk isimlerden birisidir.

Pierre Bourdieu düşüncesinde kuram ve metodoloji iç içe olup ayrılmazlar. Kuram, pratiği tabii olduğu şekli itibariyle bir oryantasyon süreci olarak görülmemelidir. Bourdieu, kavramlara yararları ölçüsünde önem vermektedir. Kuram ve metodoloji konusunda önerme ve deneyler üzerinden hareket ettiği için onun sosyolojisi sonsuz bir kavram kozmozuna sahip değildir (Wacquant, 2003:5; Deer, 2008:200-201).

Eril tahakküm, aile fertleri üzerine kurulan bir iktidar üzerine inşa edilmiştir. Eril tahakküm bu iktidarın her alanda sonsuz hâkimiyet kurduğu bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsiyet ayrımcılığına sebebiyet veren eril tahakküm bir eşitsizlik durumudur.

Eril tahakküm erkeğin üstünlüğünü ve hâkim olduğu üstünlük alanındaki güç ilişkilerinin bir tezahürüdür. Bu hâkimiyet varlığını birçok sosyal alanda sürdürmektedir. Bu bağlamda beden nosyonu da eril tahakkümün tesiri altında bırakılmıştır.

Kadınların toplumsal uzamdaki konumlarına ve beden nosyonuna müdahale eden eril üstünlük kadınların sembolik yabancılaşmalarına sebep olmaktadır. Kadınların bu sembolik yabancılaşmanın en uç noktasına

ulaşmaları, toplumsal uzamın tesiri ile cinsiyetin etkisini artırabildiği gibi azaltabilmektedir. Fakat sembolik yabancılaşmanın ortadan kalkması söz konusu değildir (Bourdieu, 2014:88).

Toplumsal uzamda, eril ve dişil bedenler üzerine kurulmuş olup uygulama alanı bulan toplumsal tahakküm ve sömürü bağlamında cinsiyetler arasında iki farklı habitus sınıfı ile karşılaşılmaktadır. Bu resmetme birbirini tamamlayan ve zıt bedensel hexis'lerden ziyade tüm pratikleri cinsiyet farklılıklarından eril ve dişil arasındaki zıtlıklara redüksiyon oluşturan ayrımlarla sınıflandırmaya yol açmak şeklinde tahakkük etmiştir (Bourdieu, 2014:45).

Erkek egemenliğini beden nosyonu açasından irdelerken cinsellik ile bağdaşlaştırmadan bir tanımlama ortaya koymak mümkün olmamaktadır. Cinsellik de beden nosyonunun bir tahakkümü olduğu irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda yaşanan cinselliğin beden nosyonu üzerinde eril hakimiyetinin tahakküm olarak pekiştirilmesi doğal bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beden üzerinden bir tahakküm söz konusu olduğunda cinsel ilişki bir tahakküm ilişkisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının pasifliği erkeğin ise aktifliği arasındaki temel ayırım bağlamında inşası bu tahakküm ilişkisini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda karşımıza eril arzu ve dişil arzu kavramları çıkacaktır. Eril arzu sahip olma heyecanının sonucu olarak ortaya çıkan erotikleşmiş tahakküm olarak ifade edilirken eril arzu ise erilin erotikleşmiş tahakkümüne yönelik erotikleşmiş itaat olarak ifade edilmektedir (Bourdieu, 2014:35).

Erilin aktif dişilin pasif olma durumu onlara bu anlamı yükleyen toplumsal konular dâhilinde temayül eder. Dişilleştirmek suretiyle eril aktif üstünlük kurmak amacıyla penetrasyon eril üzerinde gerçekteştirildiğinde eril de büsbütün namevcut bulunmayan libido dominandinin (hükmetme arzusu) tasdik edilmesi durumudur (Bourdieu, 2014:35).

Dış çevrenin eril özellikler taşımasının doğal bir sonucu olarak üstün erillie maruz kalma söz konusudur. Üstün erillik, ataerkillik ve itaat erkeğin iktidarını meşru kılmış ve kadınlara da kendilerinden beklenen tutum ve davranışları yerine getirme rolleri yüklemektedir. Bu söz konusu durumlar kendilerine bir kimlik bulmaya çalışan kadınları özgür bırakmayarak kimlik arayışını zorlaştırmaktadır.

Cinsiyet bağlamında kimlik inşasının eril kimlik ile dişil kimliğin hasmane esasileri, beden taşıması ve duruş ile ilgili olarak ebedi üslup şeklinde hâsil olmaktadır. Bu ebedi üslup bir etiğin ortaya çıkması başka bir ifade ile naturalleşmesi şeklinde (Bourdieu, 2014:42).

Bedenselliđi ve bedeni önemseyerek beden sosyolojisi ekseninde kadın sorununa bir çözüm yolu bulmaya çalışılmaktadır. Toplumsal cinsiyet sorunu bedenle ilgili bir problem olmaktan ziyade performatiftir. Problemin ana kaynağı eylemle beraber eyleme yol ačan toplum yasalarındadır. Bu bağlamda eril tahakküm meselesine beden nosyonu bağlamında ele almak dişil ve eril bedeni anlamak ve tahakküm ilişkilerini azaltmak bağlamında önemli bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır (Gamble, 2000: 127; Butler, 2005a ve 2005b).

2. TAHAKKÜM BAĞLAMINDA NAMUS KAVRAMI

Namus mefhumu bireyler için ahlaklı olma, doğru ve dürüst davranma ve güzel davranışlar şeklinde ifade edilmektedir. Namus kadınlar ve erkeklere güç, kuvvet, sosyal statü ve konum sağlamaktadır (Nisbett ve Cohen, 1996; Vandello ve Cohen, 2003).

Namus tamamen kadın bedeni ile özdeşleştirdiğimiz bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda namus cinsellikle sıkı bir ilişki içindedir. İktidarın cinsellik adına söyleyeceği şeyi çöktür. Foucault'a göre iktidarın cinsellik hakkında söyledikleri eril ve dişil bedenleri tahakküm altına almaktadır. İktidar toplumun yapmasını gerekli gördüğu hususları ve bu söz konusu gerekli hususları nasıl yapmaları ya da yapmamaları gerektiği konularında yönlendirmektedir (Foucault, 1993:32).

Bütün uygarlıklarda kadın namusunu gözetmek ve korumak cinsel etiğin yegâne hedefi haline gelmiştir. Kadın namusu olmadan babalığın niteliğini yitireceği ve ataerkil ailenin zarar göreceği düşünölmektedir (Russell, 2003: 10).

Kadın davranışlarını tanımlarken kullanılan kavramlardan bir tanesi de "ar" kavramıdır. Kadınlar toplumsal olarak gerekli kabul edilen tutum ve davranışları sergilediklerinde "arlı" olarak tanımlanırlar. Bu bağlamda, ar da namusu ifade eden kavramlardan biri olmaktadır (Bağlı ve Özensel, 2011).

Namus iktidar ilişkileri sonucunda şekillen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Namus tanımı kadın üzerinde yapılan bir tanım haline gelmiştir. Namusun tanımlanmasında erkeğin güçlü olması ve baskınlığı anlaşılırken; kadınların ise itaatkâr olması ve teslimiyeti söz konusudur (Vandello ve Cohen, 2003).

Toplumsal cinsiyet kuralları gereğince davranması öngörülen kadınların davranışlarına özen göstermesi gerekmektedir. Kadın üzerinden namus tanımı yapılacak olursa bu tanım cinsel hareketlerinden (bakire olup olmaması, evlilik dışı ilişki yaşayıp yaşamaması, erkeklerle samimiyeti, cinsellikte utangaçlık vb.) yola çıkılarak yapılmaktadır. Kadına bu bağlamda bir tahakküm uygulanmakta ailesinin ve eşinin namus sınırını ölçmekle nitelendirilmiştir. Kadının davranışları toplum tarafından belirlenmekte ve kadının bu davranışlara uyması beklenmektedir (Vandello ve Cohen, 2003).

Kadın erkeğin cinselliğinin sergilendiği zemin olarak görülerek kadın ataerkilliğin tahakkümü altında kalmıştır. Kadın eril tahakkümün cinselliğinin öznesi olma hakkından men edilmekte ve tüm toplumun kontrolüne tabi tutulan namus mefhumu ile şekillenmeye maruz bırakılmaktadır. Bireyleri istekli bir ahlak bekçiliğine soyunduran itki, “Kadının bekçisi namustur” anlayışını destekler niteliğe bürünerek bu bağlamda söz konusu bireylerin her birinin cinselliği anlama ve kullanımını denetleme kabiliyetine malik olması beklenmektedir (Foucault, 1993: 30-35).

Namus başlığı altında kadınlara uygulanan tahakküm onların istediklerini yaşamalarına sınırlamalar getirmektedir. Kadın toplumsal normların izin verdiği sınırlar içerisinde cinselliklerini yaşamaya mahkûm edilmiş ve gelenekselci toplumun baskısından kurtulamamıştır (Abu-Odeh, 2003: 256).

Mülkiyet alanı içerisinde namusa yönelik bir yaklaşım söz konusudur. Mülkiyet alanı sınırları içerisinde namus adı altında kadının eve ait olduğu düşünülerek sosyal çevreden uzaklaşması öngörülmektedir. Burada kadına namus adı altında bir başka eril tahakküm daha uygulanarak kadının evdeki söz hakkını da yitirerek çocukları doğurup onları beslemekle yükümlü biri haline getirilmektedir. Tek adama ait olup adamın tahakkümü altındaki kadın aile düzeninde “evcil köle” haline getirilerek eve mahkumiyetin yanı sıra bütün alanları işgal edilmektedir. Burada ifade edilen evcil köle anlamına gelen famulus sözcüğünden familia kavramı türemiş olup familia (aile) erkeğin eril tahakkümü altındaki kölelerin tamamını ifade etmektedir (Engels, 2008: 69).

3. ERKEK EGEMENLİĞİ VE BEDEN NOSYONU

Beden konusu 1980’li yıllardan itibaren araştırılmaya başlanmıştır. Bedeni tanımanın cinsiyetin ve kimliğin inşasına etkileri beden sosyolojisi gibi bir alanın yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Bourdieu’da cinsiyet eril ve dişil bedenleri, habitusla bağlantılı olarak ele almaktadır. Bedenin kullanılmasındaki farklılığın nasıl ortaya çıktığını açıklamaya çalışmaktadır.

Erich Fromm düşüncesinde “sahip olmak ya da olmak” kavramları vardır. Bu kavramlarla açıklamak istediği ontolojik bağlam, kadın olmaya ve kadınlığı ataerkillik üzerinden açıklaması bağlamında önemlidir. Burada beden mefhumu üzerinden bir sahiplikten söz edilmektedir. Kadın sorunsalı açısından bir düşünme sahası oluşturan bu argüman, bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu söz konusu sorunlar fallusa güce sahip olma ve kadının mülkiyet nesnesi olma sorunsalları olarak karşımıza çıkmaktadır (Fromm, 2003:41).

Bourdieu düşüncesinde beden mefhumu toplumsal sınıflandırmada cinsel olarak tanımlanmış bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Eril beden ve dişil beden arasındaki biyolojik farklılıklar özel bağlamda cinsel organları arasındaki anatomik farklar, toplumsal sınıflandırmada bu söz konusu farklılıkların doğal bir metalaştırılması halidir. Bu doğal meşrulaştırmanın meydana gelmesinde iktidar tarafından bir şekillendirme söz konusudur. İktidar tarafından metalaştırılan beden, habitusların aracısı olduğu kadar kaynağı da olmaktadır (Westhaver, 2006:632).

Bedenin mefhumu kadın erkek arasındaki eşitsizlik sorununa çözüm yolu bulmaya olanak tanımıştır. Bourdieu’nun Kabyle toplumu üzerine yaptığı bir araştırması mevcuttur. Bu araştırma bağlamındaki edimlerine göre eril beden-dişil beden kategoriler arasındaki ayrımın birçok karşıtlıklar sonucu ortaya çıktığını ifade etmektedir. Erillik ve dişilliğin nasıl ortaya çıktığını beden mefhumu üzerinden anlatmaya çalıştığında da kategoriksel olarak karşıtlıklar hiyerarşisi ekseninde ortaya çıktığını ifade etmektedir (Bourdieu, 2014:7-8).

Bourdieu düşüncesine göre cinsiyetler arasındaki ayrım bazı durumlarda esas ya da hakikat olan arasındaki ayrım şeklinde ortaya çıkarak kendine sosyal hayattaki ayrımlar arasında yer bulmakta güçlük çekmez (Bourdieu, 2014:8).

Judith Butler’e göre beden iktidar yapılanmasının odağındadır. Fenomenolojik bir varoluş olarak beden mefhumu, varoluşun ancak bir diğerinin kendisini algılaması ile mümkün olduğunu savunmaktadır. Bu bağlamda bireyin varoluş şekli ile değil algılandığı şekli itibarıyla var ederek bedenin inşasında bir sorunu ortaya çıkarmış olmaktadır. (Butler, 2005:27).

Bourdieu'ye göre eril tahakküm dış çevrede bu ilişkilerin bedenselleşmesi anlamına geldiği için beden nosyonu önem arz etmektedir. Eril ve dişil arasındaki farklılık mitsel ritüel zıtlıklar sistemine bağlıdır. Fallus ile logos arasındaki bağı ifade etmek gerekirse bedenin açıkça kullanım alanlarının cinsel kısmıdır. Kamusal alan bu bağlamda erkeğe ait olup kadına toplumsal uzamda yere bakarak yürüyerek ona uygun görülen şekilde davranarak her şeyi bilmemesi uygun görülmüştür.(Bourdieu, 2014:30).

Bourdieu'ya göre beden bireylerin toplum içerisindeki konumunu belirlemektedir. Beden söz konusu bireylerin sosyal değeri ve konumu, dil ürünü ve beden değeri ile sentezlenerek bir muhteva oluşturmaktadır. Sahip olunan beğenilerin metalaşmış bir formu olarak bedeni nitelendirebiliriz (Işık, 1998:141).

Beden üzerine bir başka tahakküm de kolektif beklentilerdir. Kolektif beklentiler olumlu veyahut olumsuz olsun öznel beklentiler vasıtasıyla kalıcı eğilimler şeklinde nüfus etmiştir. Burada öğrenilmiş çaresizlik karşımıza çıkmaktadır. Kadın gibi muamele edilmenin daha çok kadına dönüştürdüğü bir tahakkümden bahsedilmektedir. Bir işin kadına uygun olmadığı düşünüldüğünde kadında onu yapmaya çekinir hale gelmektedir. Bu yolla bilimsel mesleklerin güç gerektiren işlerin..vb gibi erkeklere ait olup erkeklerin de toplumsal alana ait olduğuna inandırılan kadınların gördüğü bir tahakküm ortaya çıkmaktadır (Bourdieu, 2014:82).

Bourdieu, toplumsal faillerin vasi olduğu bilişsel yapıları bedene nüfuz etmesini toplumsallık bağlamında ele almıştır. Beden nosyonu öncelikli olarak toplumsal olanı, sınıf ayrımı ve sınıflama biçimlerini, zihinsel yapılar ve sembolik biçimler aracılığıyla temellük etmektedir. Temellük edilen bu beden mefhumunun bir tür bedensel hexis şeklinde, toplumsal eyleycilerin manalı ve sağduyulu bir dünya kurmasına imkân tanımaktadır (Bourdieu, 2015: 676-677).

Foucault, beden nosyonunun çocukluk yıllarından itibaren başlayarak eğitim adı altında biçimlendirmeye çalışıldığını ifade eder. Bu biçimlendirme beden mefhumu üzerinde kurumsal denetim müteselsilen ile hareket eden dikişsiz bir panoptik sistemin ifadesinin şeklidir. Bedenin konumlanması erkeğin tahakkümüne olanak verecek şekilde biçimlendirilmiştir (Foucault, 1992: 389-390).

Özgül ayrıcalığının kökeninde cinsiyete dayalı bir yabancılaşma mevcuttur. Burada erkekleri toplumsal oyunları bilmek üzere büyütüldükleri hususiyetle hükmeden olarak belirlenmişlerdir ve bunun sonucu aldıkları bu güç ile de libido dominandi ile teçhiz edilmişlerdir. Erkekler bu bağlamda meraklı oldukları tahakküm meselelerine tezahür etmiş olmanın imtiyazını taşırlar (Bourdieu, 2014:98).

Beden konusunu ilişkilendireceğimiz bir başka tahakküm ilişkisi de biyolojik üreme ile toplumsal yeniden üretime ilişkin erkek merkezli bir temsil sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadın üreme ile sorumlu tutularak onlara biçilen bir görev olarak biyolojik üremeyi gerçekleştirirken bu bağlamda yine bir eril üstünlük ile karşı karşıya kalmaktadır. Toplumsal sağduyu nesnelliğine yerleşerek kadınların kendileri de kendilerini mağdur eden bu düşünme şekillerini uygulamaya koymaktadırlar. Bu bağlamda bu sembolik şiddeti yapan kendi inançları olmaktadır (Bourdieu, 2014:49).

Erkek egemenliğinin doğal bir sonucu olarak kadınsal itaat ile boğun eğme, küçülme durumu ortaya çıkmaktadır. Erkeklerin kadınlar üzerinden sembolik sermayelerinin yeniden türetmesinin bir yolu olarak kadınların mübadele nesnelliği üzerine inşa ettikleri erkek merkezli evlilik ilişkileri ortaya çıkmaktadır. Eril bedenlere bahsedilen üstünlük üretim faaliyetleri ile erkeğe en iyi kısım ayrılarak cinsel birleşme ile biyolojik üretime bütün habituslara mündemiç şemalardan gelmektedir (Bourdieu, 2014:49).

Beden üzerinden bir başka tahakküm ilişkisi de hükmedilenlere hükmedenlerin görüşleriyle oluşturulan kategoriler aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bu öyle bir tahakküm ilişkisidir ki kendi kendilerini aşağılamalarına değersizleştirerek metalaştırmaya sebebiyet vermektedir. Kabil toplumlarında kadınların cinsel organlarını kusurlu görmeleri gibi modern toplumda kadınların modanın öngördüğü vücut ölçülerine uymadığını düşünmeleri hükmedilenlere hükmedilenlere uyguladıkları şekliyle pek çok kadın üzerinde etkili olmaktadır. Kendi toplumsal alanının bir ürünü olan sınıflandırmaların kendini ve hükmedenleri algılamaya çalıştığı şemanın bir ürünüdür.(Bourdieu,2014:50-51)

Bedeni tanımlamak ve tahakküm ilişkisini kurmak bağlamında cinsiyetin tanımına devlet ve iktidarda doğrudan dâhil olmaktadır. İktidar ve devlet sahası açısından sermaye türleri arasında bulunan ilişkilerin türü güç ilişkileri olarak karşımıza çıkmaktadır. İktidar ve tarih dışında bir cinselliğin kabulü, tekerrür olan tahakkümün yeniden doğmasına olanak tanımaktadır. İktidar tarafından aktifleştirilmek ve dolayısıyla ona tabi olmaya bağlı olan bir özne anlayışı söz konusudur (Bourdieu,1998:34).

Toplumsal cinsiyet normları iktidar aracılığıyla bedeni cinsiyetlendirilerek somutlaştırır, onu üretici bir nesne haline getirmektedir. Kadın bedeninin işgücü olarak ifade edilmesi bu beden nosyonunun tabiiyet ilişkisi ile ifadesi halinde mümkün kılınmaktadır. Kadın artık nesneleşerek başka bir forma bürünmektedir. Bunun ardından, kadın toplumsal normlar aracılığıyla biyolojik cinsiyetine hapsedilmiş olup, eril tahakkümün hükümlerine altına girmektedir. Artık kadının yeni konumu mevcut sistemin devamlılığını sağlayan üretici bir nesne olmaktır (Foucault,2000:33).

4. SONUÇ

Genel hatlarıyla sosyal teoride kadın çalışmalarının esas konularından olan beden probleminin ve bu bağlamda bir alt kategori olan kadın bedeninin sorunsallık noktalarının incelendiği bu çalışmada, beden nosyonu ve namus kavramları üzerine uygulanan erkek egemenliği ve eril tahakküm ele alınmıştır.

Kadın bedeni ve namus hegemonik erkeğin tahakküm kurmaya çalıştığı ana problem noktaları olduğu için bu ekseninde sorunun çözülebileceği bir zemin oluşturulmaya çalışılmış tahakküm bağlamında kadın bedeni ve namus sorunsalı incelenmiştir.

Kadın bedeni cinsiyet çalışmaları ve namus sorunu sosyolojik ve politik düzlemde çözüm yolları aranan problem başlıkları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada ise sorun tek başına tahakküm, ekseninde ele alınmamış olup holistik bir bakış açısı takınılarak sorun daha geniş kapsamda incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamızın temelini oluşturan kadın sorunu eril tahakküm bağlamında cinsiyet esasına dayanan beden temelli bir sosyolojik problem olarak ifade edilebilir. Eril tahakküm var olan bir meseledir. Kadını tahakküm altına almaya çalışarak kimliklerini tanımlarına olanak tanımayarak söz konusu kadınların hâkimiyet alanını kısıtlamaktadır.

Bourdieu'nun eril tahakkümü, söylemsel yapılanım, bedeni anlama ve bedenin biyolojik doğasına ilişkin dolaylı olmayan işaretlerle, meşruiyet etrafında şekillenir. Bu bağlamda, bedensel pratikler yardımıyla açıklanan tahakküme karşı itaatkâr duruş sergileyen anlam uyarlamalarının da aynı bedene ilişkin tahakküm ilişkisi olduğu söylenebilir.

Bedeni çeşitli sosyal ilişkiler perspektifinde ele aldığımızda dahil edildiği bedensel görünümünün, tutum ve davranışların ve bu davranışların pratiklerin ayrılmış taraflarının ortaya konulduğu mühim bir sınıflandırma sistemi şekliyle beden mefhumu olarak karşımıza çıkan bu düzen toplumsal cinsiyet düzenidir.

Bedenler, kişilerin sahip oldukları çeşitli biyolojik türleri ile ilişkili olarak bir farklılaştırma ortaya koymuştur. Doğuştan sahip olunan bu biyolojik çeşitlilik eril ve dişil bedenler olarak, bedensel pratiklerin ayrıştırılması, tutum ve davranışlar ekseninde bedenin farklılaşması, olarak ortaya çıkmaktadır. Eril ve dişil bedenlerde bu farklılıklar bağlamında kendini ifade etme, duruş, jest ve mimikler vb. gibi farklılıklar bedensel pratiklerinde maddeleşmiştir. Bu bedensel olaylar, kişilerin bedenlerini şekillendirme pratiklerinde kendini gösterir.

Farklı coğrafyalarda farklı toplumsal boyutlarda varlığını hissettiren eril tahakkümü var olduğu şekliyle itaatinin altına girmek mümkün olduğu gibi eril tahakkümün varlığını sona erdirmek de mümkündür. Eril tahakkümün itaatkârlığını yapmamak için yapılması gereken yegâne şey eril tahakküm hakkında bilinçlenerek bu tahakkümü kaynağını bulma çabalarıdır. Eril tahakkümü anlama çabaları bu gücün kaynaklarını bulmaktan geçer.

Pierre Bourdieu'yu okumak üzerimizde kurulan bu tahakküm ilişkilerinin biteceğine tahakkümün yıkılacağına garanti veremese de en azından toplumsal cinsiyet düzenini daha iyi anlamak için esas neden olarak karşımıza çıkar.

KAYNAKÇA

ABU-ODEH, L. "Arap Toplumlarında Namus Cinayetleri ve Toplumsal Cinsiyetin İnşası". Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik, İletişim Yayınları, İstanbul,2003

BAĞLI, M. ve ÖZENSEL, E. Türkiye'de töre ve namus cinayetleri: Töre ve namus cinayeti işleyen kişiler üzerine sosyolojik bir araştırma. İstanbul: Destek Yayınevi, İstanbul ,2011

BOURDIEU, P. Pratik Nedenler ,Hil Yayınları,İstanbul,1998

BOURDIEU,P-WACQUANT, L J. D. "Düşünümsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar, İstanbul: İletişim Yayınları,2003

BOURDIEU, P. Eril Tahakküm,Bağlam Yayınları,İstanbul,2014.

- BOURDIEU,P. Ayrım. Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi, Heretik Yayıncılık,Ankara,2015
- BUTLER, J. İktidarın Psikik Yaşam. İstanbul,Ayrıntı Yayınları,2005
- COHEN, D. ve VANDELLO, J. A. Honor and “faking” honorability. R. Nesse, (Ed.), Evolution and the capacity for commitment içinde. New York, Russell Sage,2001
- COHEN, D., NISBETT, R. E., BOWDLE, B. F. ve SCHWARZ, N. Insult, aggression, and the southern culture of honor: An “experimental ethnography”. Journal of Personality and Social Psychology, 1996
- DEER, C. BORDIEU P. Key Concepts, Ed. M. Grenfell, Durham: Acumen Publishing Limited,2008.
- ENGELS, F. Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Ankara: Sol Yayınları,2008
- FOUCAULT,M. Hapishanenin Doğuşu, Ankara, İmge Kitabevi , 1992
- FOUCAULT, M. Cinselliğin Tarihi, İstanbul: Afa Yayınları,1993
- FOUCAULT, M. Özne ve İktidar, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2000
- FROMM,E. Sahip Olmak ya da Olmak,Arıtan Yayınevi,İstanbul,2003
- İŞİK, Emre, Beden ve Toplum Kuramı: Öznenin Sosyolojisinden Bedenin Sosyolojisine, Bağlam Yayınları, İstanbul, 1998
- RUSSEL,B. Evlilik Ve Ahlak.Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- WESTHAVER,R. Flaunting and Empowerment: Thinking about Circuit Parties, The Body and Power, Journal Of Contemporary Etnography, 2006.